

Research on Women's Sport

Journal homepage: <https://rws.ssric.ac.ir/>

Article Type: Research

Examining Women's Sustainable Leisure Participation in Physical Activities in Urban Green Spaces: The Role of Serious Leisure, Leisure Identity Prominence, and Place AttachmentFirst

Rezgar Pourmarouf¹ , Ali Afrouzeh^{*2} , Donya Vatankhah²

1. Department of Sport Management, Faculty of Physical Education Sport Sciences, Allameh Tabataba'i University, Tehran, Iran
2. Department of Sport Management and Media, Faculty of Sport Sciences and Health, Shahid Beheshti University, Tehran, Iran.

Received: 26/02/2026, Accepted: 21/07/2026, Published: 27/07/2027

* Corresponding Author: Ali Afrouzeh, E-mail: a_afrouzeh@sbu.ac.ir

How to Cite: Pourmarouf, R., Afrouzeh, A., and Vatankhah, D. (2026). Examining Women's Sustainable Leisure Participation in Physical Activities in Urban Green Spaces: The Role of Serious Leisure, Leisure Identity Prominence, and Place AttachmentFirst. *Research on Women's Sports*, 3(10), 77-99. [In Persian]. <https://doi.org/10.22089/rws.2026.19221.1117>

Extended Abstract

Background and Purpose

In Iran, women's use of public spaces is shaped within a framework that is strongly influenced by social considerations, cultural norms, and situational perceptions of safety and acceptance. Within this context, perceptions of safety, cultural expectations, timing of presence (e.g., specific hours of the day), type of companionship (solitary or group-based), and even the social interpretation of physical activity simultaneously shape the quality of women's experiences in urban public spaces. Under such conditions, women's leisure participation is better understood as a process of continuous negotiation with environmental constraints and opportunities—a negotiation that may either facilitate or hinder the transformation of sporadic visits into sustained participation. For instance, whereas serious leisure is often conceptualized in the literature as a relatively linear progression from engagement to commitment and ultimately persistence, in the lived experiences of Iranian women this pathway may be fragmented, discontinuous, and highly contingent on situational factors. In other words, even high levels of engagement or interest do not necessarily translate into sustained behavior unless they pass through critical filters such as perceived safety, social acceptance, and the feasibility of repetition within everyday life conditions. It is at this point that constructs such as place attachment and leisure identity salience take on a different functional role:

Copyright: © 2023 by the authors. Submitted for possible open access publication under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution (CC BY) license (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

place attachment operates as a "reassurance mechanism" that renders the space predictable and reliable for future return visits, while leisure identity salience helps individuals maintain behavioral continuity in the face of external pressures. Accordingly, the main research gap lies in the absence of a context-sensitive explanation that demonstrates how serious leisure, leisure identity salience, and place attachment interact within the specific socio-spatial conditions of Iran to shape women's sustainable leisure participation. However, it remains unclear whether the relationships between these constructs operate in the same way within Iranian urban green spaces and among women as they do in other contexts. Based on this, the present study, with a focus on women in urban green spaces in Iran, seeks to examine the role of serious leisure in explaining sustainable leisure participation through a mediation-based model, and to show how leisure identity salience and place attachment, within real and context-specific conditions, can contribute to the stabilization and continuity of leisure behaviors.

Methods

This applied study was conducted using a quantitative approach and a descriptive-correlational design, with data collected through fieldwork. The primary objective was to examine women's sustained leisure participation in physical activities in urban green spaces, based on the roles of serious leisure, leisure identity prominence, and place attachment. The study population consisted of women over the age of 18 who had at least one year of experience participating in physical sports activities in the parks and green spaces of Tehran. To ensure respondents' alignment with the scope of the study, screening questions related to age, educational level, and consistency of weekly physical activity were included at the beginning of the questionnaire.

Serious leisure was measured using the questionnaire developed by Gould et al. (2008), place attachment was assessed using Yeager's (2021) instrument, leisure identity prominence was measured based on the framework presented in the literature by Bernardo and Palma (2013), and sustained participation was assessed through a researcher-developed questionnaire. The instrument consisted of 24 items rated on a five-point Likert scale and translated into Persian. The validity of the translation was confirmed through a translation and back-translation procedure following the guidelines of Beaton et al. (2000), and the questionnaire was reviewed by seven faculty members for clarity, relevance, and necessary revisions. Reliability was assessed using Cronbach's alpha, and all scales demonstrated values above 0.70.

To determine the appropriate sample size, Cochran's formula was applied, estimating a required sample of 214 participants. Data were collected between June and August 2025 through on-site visits to Laleh Park, Pardisan Park, and Mellat Park, and 214 valid questionnaires were ultimately analyzed. Data analysis was conducted using Structural Equation Modeling (SEM) with SmartPLS 3 software. A two-step approach was employed, first evaluating the measurement model (outer model) to assess convergent and discriminant validity, followed by testing the structural model (inner model) to examine the study hypotheses. The results indicated that the proposed model demonstrated satisfactory reliability and validity within the study context.

Results

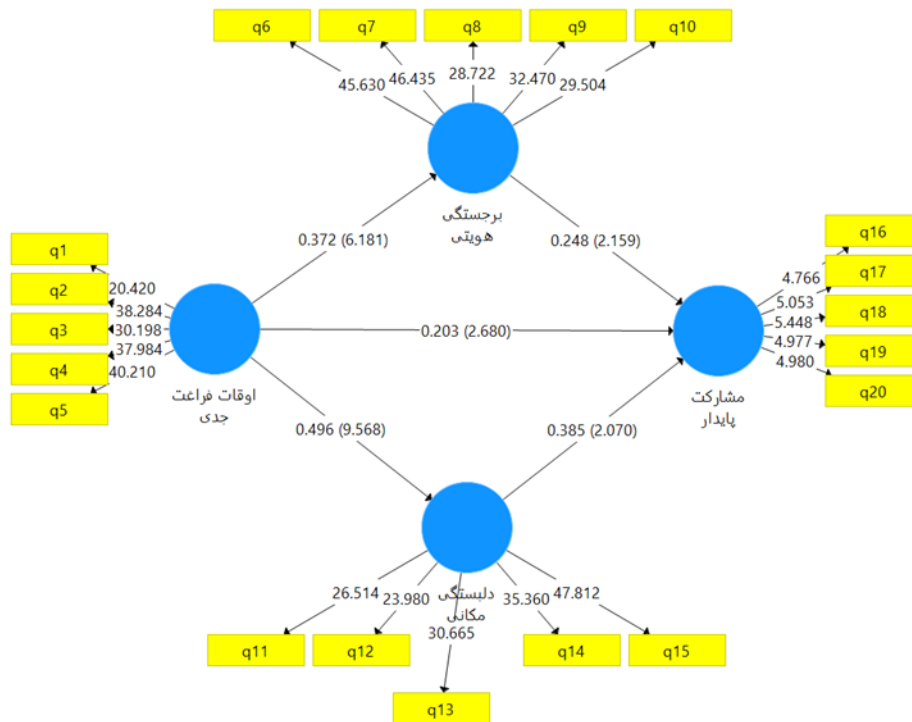

Figure 1. Final Research Model

Conclusion

This study demonstrated that serious leisure plays a pivotal role in shaping and sustaining women's participation in physical activities within urban green spaces. When physical activity is accompanied by sustained commitment, goal-oriented planning, and both temporal and emotional investment, the activity setting becomes an integral part of women's identity and lived experience. Consequently, engagement in urban green spaces—including large and multifunctional parks in Tehran—becomes more meaningful and enduring. This process enables women to redefine their leisure identities, thereby fostering continuous participation. Leisure identity salience, as a mechanism that embeds leisure roles within the self-concept structure, further strengthens sustained engagement. Women who perceive themselves as active and athletic tend to align their behaviors with this internalized identity, resulting in greater consistency in participation. This role-based identity enhances motivation for repeated engagement by providing a sense of social representation and belonging. In addition, women's place attachment to parks extends beyond a simple emotional bond and operates as a motivational and identity-forming driver of sustained participation. Continuous engagement in running paths, exercise stations, and informal social networks enhances feelings of competence and mastery, thereby reinforcing leisure participation. Overall, the findings indicate that the combination of serious leisure, leisure identity salience, and place attachment

constitutes three complementary mechanisms that ensure women's sustained participation in urban physical activities. These mechanisms not only contribute to enriching leisure and identity theories but also offer important practical implications for urban green space design, facilitation of social interaction, and the enhancement of women's health and well-being, ultimately transforming women's physical activity into a stable social and identity-based practice.

Keywords: Physical Activity, Serious Leisure, Urban Green Spaces, Women's Leisure Participation

Article Message

The findings of this study indicate that women's sustainable participation in physical activities within urban green spaces under the management of the Tehran Municipality can be explained through an integrated three-dimensional framework. This model suggests that "sustainability of participation" emerges from the synergistic interaction of three key mechanisms: serious leisure, leisure identity salience, and place attachment, all of which operate within environmental, social, and perceptual conditions of urban green spaces. Within this framework, serious leisure functions as a "transformative mechanism," shifting women's engagement in green spaces from occasional recreational use toward goal-oriented, structured, and sustained participation. Leisure identity salience consolidates this process at the individual level by embedding physical activity within women's self-concept and social role identity, thereby ensuring that behavioral continuity is grounded in identity coherence rather than situational conditions. Subsequently, place attachment operates as an "environmental stabilizing mechanism," fostering familiarity, perceived safety, and meaningful spatial experiences, which together encourage repeated visits and the formation of enduring bonds with place. Based on this model, the Tehran Municipality can reconceptualize urban green spaces from mere recreational infrastructure into identity-forming environments that actively support women's physical activity participation. This requires urban management to move beyond quantitative expansion of green spaces and instead focus on three simultaneous levels of intervention: (a) experience-oriented spatial design that enhances continuity and repetition of activity, (b) strengthening perceived safety, predictability, and social acceptance to facilitate place attachment, and (c) fostering active leisure identities through the creation of social engagement platforms and group-based activities. Within this perspective, urban green spaces function as "platforms for generating sustained participation." Accordingly, municipal policymaking in Tehran can, by adopting this tripartite framework, bridge the gap between mere access to space and sustained participation, ultimately contributing to improved public health, spatial justice, and overall urban quality of life.

Ethical Considerations

All ethical guidelines were rigorously observed during the conduct of this research.

Authors' Contributions

All authors contributed equally to the execution of this research.

Conflict of Interest

No conflict of interest exists.

Acknowledgments

The authors extend sincere thanks to all individuals and organizations that provided collaboration and support throughout this study.

بررسی مشارکت پایدار فراغتی زنان بر پایه فعالیت‌های بدنی در فضاهای سبز شهری: نقش اوقات فراغت جدی، برجستگی هویت فراغتی و دلبستگی مکانی

رزگار پورمعروف^۱، علی افروزه^{۲*}، دنیا وطن‌خواه^۳

۱. گروه مدیریت ورزشی، دانشکده تربیت‌بدنی و علوم ورزشی، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران

۲. گروه مدیریت و رسانه ورزشی، دانشکده علوم ورزشی و تندرستی، دانشگاه شهید بهشتی، تهران، ایران

تاریخ دریافت: ۱۴۰۴/۱۲/۰۷، تاریخ پذیرش: ۱۴۰۵/۰۴/۳۰، تاریخ انتشار: ۱۴۰۵/۰۵/۰۵

*نویسنده مسئول: علی افروزه، E-mail: a_afrouzeh@sbu.ac.ir

How to Cite: Pourmarouf, R., Afrouzeh, A., and Vatankhah, D. (2026). Examining Women's Sustainable Leisure Participation in Physical Activities in Urban Green Spaces: The Role of Serious Leisure, Leisure Identity Prominence, and Place Attachment. *Research on Women's Sports*, 3(10), 77-99. [In Persian]. <https://doi.org/10.22089/rws.2026.19221.1117>

چکیده

هدف اصلی پژوهش، بررسی مشارکت پایدار فراغتی زنان در فعالیت‌های بدنی در فضاهای سبز شهری، بر پایه نقش اوقات فراغت جدی، برجستگی هویت فراغتی و دلبستگی مکانی بود. این پژوهش با رویکرد کمی انجام شد. جامعه آماری شامل زنان بیشتر از ۱۸ سالی بود که حداقل یک سال سابقه مشارکت در فعالیت‌های ورزشی بدنی در پارک‌ها و فضاهای سبز تهران داشتند. ابزار گردآوری داده‌ها شامل پرسشنامه استاندارد اوقات فراغت جدی اقتباس‌شده از گولد و همکاران (۲۰۰۸)، پرسشنامه دلبستگی مکانی وایگار (۲۰۲۱)، پرسشنامه برجستگی هویت فراغتی براساس چارچوب برناردو و پالما (۲۰۱۳) و پرسشنامه محقق‌ساخته برای سنجش مشارکت پایدار بود. سؤالات پرسشنامه شامل ۲۴ گویه با مقیاس پنج‌درجه‌ای لیکرت بود. یافته‌ها نشان داد که اوقات فراغت جدی تأثیر مثبت و معناداری بر مشارکت پایدار (۰/۲۰۳) ۲/۶۸، برجستگی هویتی (۰/۳۷۲) ۶/۱۸ و دلبستگی مکانی (۰/۴۹۶) ۹/۵۶ داشت. برجستگی هویت فراغتی و دلبستگی مکانی نیز تأثیر مثبت و معناداری بر مشارکت پایدار فراغتی زنان داشتند. یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که مشارکت پایدار زنان در فعالیت‌های بدنی در فضاهای سبز شهری تهران در قالب الگوی سه‌گانه شامل اوقات فراغت جدی، برجستگی هویت فراغتی و دلبستگی مکانی، تبیین‌شدنی است. این سازوکارها به ترتیب تجربه را هدفمند، هویت را تثبیت و پیوند با مکان را پایدار می‌کنند و در تعامل با شرایط محیطی و اجتماعی، استمرار حضور را از سطح دسترسی به سطح مشارکت پایدار ارتقا می‌دهند.

واژگان کلیدی: فعالیت جسمانی، اوقات فراغت جدی، فضاهای شهری، فراغت زنان.

مقدمه

روند فزاینده شهرنشینی در دهه‌های اخیر به یکی از تحولات بنیادین ساختارهای اجتماعی و فضایی در جهان معاصر تبدیل شده است؛ به گونه‌ای که پیش‌بینی می‌شود تا سال ۲۰۳۰ بیش از ۶۰ درصد جمعیت جهان در مناطق شهری سکونت داشته باشند (سازمان ملل متحد^۱، ۲۰۱۷). این تحول، ضمن ایجاد فرصت‌هایی برای توسعه اقتصادی و اجتماعی، چالش‌های متعددی را در حوزه سلامت عمومی، کیفیت زندگی و پایداری محیطی به همراه داشته است (سازمان جهانی بهداشت^۲، ۲۰۲۴). در این میان، کاهش سطح فعالیت بدنی در سبک زندگی شهری و افزایش رفتارهای کم‌تحرک، به عنوان یکی از نگرانی‌های جدی نظام‌های سلامت مطرح شده است (سازمان جهانی بهداشت، ۲۰۱۶). در چنین بستری، فضاهای سبز شهری به عنوان یکی از مهم‌ترین زیرساخت‌های سلامت‌محور، نقش کلیدی در ترویج فعالیت بدنی، بهبود سلامت روان و ارتقای رفاه اجتماعی ایفا می‌کنند و به عنوان بسترهایی اجتماعی-فراغتی، امکان شکل‌گیری الگوهای رفتاری سالم را در زندگی روزمره فراهم می‌کنند (گریگولتو^۳ و همکاران، ۲۰۲۱). این در حالی است که سازمان جهانی بهداشت فعالیت بدنی را هرگونه حرکت ناشی از عضلات اسکلتی که منجر به مصرف انرژی می‌شود تعریف می‌کند و تأکید دارد که این فعالیت‌ها می‌توانند در حوزه‌های مختلف زندگی روزمره، از جمله اوقات فراغت، جابه‌جایی و فعالیت‌های شغلی رخ دهند (سازمان جهانی بهداشت، ۲۰۲۴). از این منظر، فضاهای سبز شهری با فراهم‌سازی فرصت‌های متنوعی همچون پیاده‌روی، دویدن سبک، تمرینات گروهی و فعالیت‌های غیررسمی، می‌توانند نقش مهمی در نهادینه‌سازی فعالیت بدنی ایفا کنند و به عنوان گزینه‌هایی در دسترس، کم‌هزینه و فراگیر برای اقشار مختلف جامعه عمل نمایند (بخشی و عطری، ۲۰۲۲).

افزون بر کارکردهای جسمانی، اهمیت فضاهای سبز شهری در تجربه فراغتی زنان را باید در سطحی عمیق‌تر و در پیوند با سازوکارهای روانی-اجتماعی آن‌ها کاوش کرد (بتین^۴ و همکاران، ۲۰۱۸). شواهد نشان می‌دهد که مواجهه با محیط‌های طبیعی می‌تواند به کاهش تنش‌های روانی و بهبود خلق‌وخو منجر شود، اما در کشور ایران، این پیامدها به صورت خودکار و برای همه گروه‌ها به یکسان محقق نمی‌شود (بخشی و عطری، ۲۰۲۲). برای بسیاری از زنان، بهره‌مندی از این ظرفیت‌های ترمیمی، مشروط به آن است که فضا از نظر اجتماعی قابل‌استفاده و تکرارشدنی باشد (شفیعی، ۲۰۱۵)؛ به عبارت دیگر، آنچه اهمیت دارد تجربه‌ای است که بتواند بدون مقاومت با ملاحظات روزمره از جمله نقش‌های خانوادگی، محدودیت‌های زمانی و خوانش‌های اجتماعی از حضور زنان در فضاهای عمومی به طور پایدار بازتولید شود (بخشی و عطری، ۲۰۲۲).

در این چارچوب، فضاهای سبز شهری برای زنان کارکردی دوگانه پیدا می‌کنند: از یک سو، می‌توانند به عنوان محیط‌هایی برای بازسازی روانی و فاصله‌گیری از فشارهای روزمره عمل کنند (زارع‌زاده و رستگار، ۲۰۲۳) و از سوی دیگر، به مثابه عرصه‌هایی هستند که در آن‌ها باید نوعی هماهنگی موقعیتی میان نیازهای فردی و انتظارات اجتماعی برقرار شود (شفیعی، ۲۰۱۵). این وضعیت باعث می‌شود که تجربه فراغتی زنان در این فضاها، بیش از آنکه مبتنی بر ترجیحات فردی باشد، تابعی از ارزیابی مستمر امکان‌پذیری حضور باشد؛ ارزیابی که در آن عواملی مانند احساس امنیت، حضور دیگران، پیش‌بینی‌پذیری فضا و سازگاری آن با برنامه روزمره نقش تعیین‌کننده دارند (زارع‌زاده و رستگار، ۲۰۲۳)؛ در نتیجه حتی فضاهایی که از نظر طراحی یا دسترسی مناسب تلقی می‌شوند، لزوماً به افزایش مشارکت پایدار زنان منجر نمی‌شوند، مگر آنکه بتوانند این

1. United Nations
2. World Health Organization World Health Organization
3. Grigoletto
4. Bettin

شرایط زمینه‌ای را برآورده کنند (شفیعی، ۲۰۱۵). این نکته به‌ویژه درمورد زنان اهمیت دارد؛ زیرا مشارکت آنان در فعالیت‌های بدنی، بیش از مردان به قابلیت ادغام تجربه فراغتی در زندگی روزمره وابسته است (بخشی و عطری، ۲۰۲۲)؛ بنابراین نقش فضاهای سبز شهری در کاهش نابرابری‌های سلامت و در توانایی آن‌ها برای فراهم‌سازی تجربه‌هایی نهفته است که از نظر اجتماعی پذیرفتنی، از نظر روانی ایمن و از نظر عملی تکرارشدنی باشند (بتین و همکاران، ۲۰۱۸). دقیقاً در همین سطح است که پیوند میان سلامت، فراغت و عدالت اجتماعی در بافت شهری معنا پیدا می‌کند و ضرورت بررسی عمیق‌تر سازوکارهای مؤثر بر تداوم مشارکت زنان را برجسته می‌سازد (زارع‌زاده و رستگار، ۲۰۲۳).

در این میان، کیفیت ادراک‌شده از محیط نیز به‌عنوان یک عامل کلیدی در شکل‌دهی به رفتارهای تکرارشونده مطرح می‌شود؛ به گونه‌ای که عناصری مانند نورپردازی مناسب، پاکیزگی، دسترسی‌پذیری، خوانایی فضا و وجود زیرساخت‌های متناسب با نیازهای زنان، می‌توانند احساس کنترل و امنیت را افزایش داده و احتمال بازگشت مجدد را تقویت کنند (هو^۱ و همکاران، ۲۰۲۵). از سوی دیگر، ادراک امنیت به حضور دیگران، نظارت اجتماعی و حس «قابل‌اعتماد بودن» محیط نیز گره خورده است؛ عاملی که برای بسیاری از زنان پیش‌شرط استفاده مداوم از فضاهای عمومی محسوب می‌شود (زارع‌زاده و رستگار، ۲۰۲۳). در سطح فردی نیز متغیرهایی مانند انگیزه‌های درونی، تجربه‌های پیشین، ادراک سودمندی و لذت حاصل از فعالیت بدنی در کنار عادت‌سازی رفتاری، می‌توانند فرایند گذار به مشارکت پایدار را تسهیل کنند (محمدی، ۲۰۱۶؛ یو^۲، ۲۰۲۵).

همچنین شکل‌گیری نوعی «روتین فراغتی» در بستر زمان، نقش مهمی در تثبیت این الگوها ایفا می‌کند؛ به طوری که تکرار تجربه‌های مثبت در فضاهای سبز، به تدریج منجر به درونی‌سازی رفتار و کاهش وابستگی آن به محرک‌های بیرونی می‌شود (هو و همکاران، ۲۰۲۵). در این چارچوب، می‌توان استدلال کرد که مشارکت پایدار زنان در فعالیت‌های بدنی در فضاهای سبز شهری، حاصل هم‌افزایی میان کیفیت محیطی، حمایت اجتماعی و معناپردازی‌های فردی است (زارع‌زاده و رستگار، ۲۰۲۳). یکی از چارچوب‌های نظری مهم برای تبیین این فرایند، مفهوم «اوقات فراغت جدی» است که توسط استبینز^۳ (۲۰۱۵) مطرح شده است. این مفهوم به نوعی از مشارکت فراغتی اشاره دارد که فراتر از سرگرمی‌های سطحی و گذرا بوده و با ویژگی‌هایی نظیر پشتکار، تلاش برای کسب مهارت، سرمایه‌گذاری زمانی و شکل‌گیری مسیرهای بلندمدت همراه است. در این نوع فراغت، افراد آن را به‌عنوان بخشی از سبک زندگی و هویت خود می‌پذیرند. پژوهش‌ها نشان داده‌اند که فراغت جدی می‌تواند با پیامدهایی همچون رضایت پایدار، تعهد رفتاری و تداوم مشارکت مرتبط باشد (سونگ^۴ و آهن^۵، ۲۰۲۳).

با این حال، تجربه فراغت جدی در میان زنان، به‌ویژه در بسترهای شهری، همواره در چارچوبی از روابط اجتماعی و هنجارهای جنسیتی شکل می‌گیرد. محدودیت‌های ناشی از نقش‌های اجتماعی، انتظارات فرهنگی و ملاحظات امنیتی می‌توانند بر نحوه درگیری زنان در فعالیت‌های فراغتی تأثیر بگذارند و مسیر تبدیل مشارکت‌های اولیه به فراغت جدی را پیچیده‌تر سازند (ایچیسون^۶، ۲۰۱۳)؛ ازاین‌رو، مفهوم برجستگی هویت فراغتی به‌عنوان یکی از سازه‌های کلیدی در تبیین

1. Hou

2. Yu

3. Stebbins

4. Song

5. Ahn

6. Aitchison

رفتارهای پایدار مطرح می‌شود (صفاری و همکاران، ۲۰۲۰). این مفهوم به میزان اهمیت و اولویت یک هویت فراغتی در میان سایر هویت‌های فردی اشاره دارد و نشان می‌دهد که تا چه حد یک فعالیت فراغتی در تعریف «خود» فرد نقش دارد (زارع‌زاده و رستگار، ۲۰۲۳). هرچه این برجستگی بیشتر باشد، احتمال آنکه فرد فرصت‌های محیطی را در راستای ایفای این نقش تفسیر کند و رفتارهای خود را بر اساس آن تنظیم نماید، افزایش می‌یابد (صفاری و همکاران، ۲۰۲۰). پژوهش‌ها حاکی از آن است که هویت فراغتی می‌تواند به‌عنوان پیوند روان‌شناختی مهم، تعهد به فعالیت و تداوم مشارکت را تقویت کند (لی^۱ و همکاران، ۲۰۲۱).

در کنار ابعاد هویتی، دلبستگی مکانی نیز به‌عنوان یکی دیگر از عوامل تعیین‌کننده در تداوم مشارکت فراغتی مطرح است (پورمعروف و همکاران، ۲۰۲۵). دلبستگی مکانی به پیوند عاطفی و شناختی فرد با یک مکان خاص اشاره دارد و شامل ابعادی نظیر وابستگی عملکردی و هویت مکانی است (اسکنل^۲ و گیفورد^۳، ۲۰۱۰). این پیوند زمانی شکل می‌گیرد که مکان مدنظر بتواند نیازهای عملکردی فرد را برآورده کند و به بخشی از تجربه‌های معنادار او تبدیل شود (دانافر و همکاران، ۲۰۲۴). در بستر فضاهای سبز شهری، دلبستگی مکانی می‌تواند از طریق تجربه‌های تکرارشونده، تعاملات اجتماعی و درگیری عمیق با فعالیت‌های فراغتی تقویت شود (کایل^۴ و همکاران، ۲۰۰۳)؛ به عبارت دیگر، هرچه افراد در فعالیت‌های فراغتی خود در یک مکان خاص درگیرتر شوند، احتمال شکل‌گیری پیوندهای عاطفی پایدار با آن مکان نیز افزایش می‌یابد (کلثوم و همکاران، ۲۰۲۰).

با وجود گسترش ادبیات در حوزه‌های فراغت جدی، هویت فراغتی و دلبستگی مکانی، شواهد موجود هنوز تصویری منسجم از نحوه برهم‌کنش این سازه‌ها در تبیین مشارکت پایدار ارائه نمی‌دهند. بخش درخور توجهی از مطالعات، روابط میان این متغیرها را به صورت دوتایی و در قالب مدل‌های خطی ساده بررسی کرده‌اند (حیدری‌خیاط و همکاران، ۲۰۲۵)؛ کلثوم و همکاران، ۲۰۲۰؛ سرابی و همکاران، ۲۰۲۵)؛ برای نمونه، برخی پژوهش‌ها نشان داده‌اند که فراغت جدی می‌تواند دلبستگی مکانی را تقویت کند (کایل و همکاران، ۲۰۰۴؛ ۲۰۰۳)؛ در حالی که مطالعات دیگر بر نقش هویت فراغتی در پیش‌بینی تعهد و تداوم مشارکت تأکید داشته‌اند (لی و همکاران، ۲۰۲۱)؛ با این حال، نتایج این مطالعات در مواردی با ناهمخوانی‌هایی نیز همراه‌اند؛ به‌ویژه درمورد اینکه آیا دلبستگی مکانی پیامد درگیری فراغتی است (کردوانی و نفیسی‌راد، ۲۰۲۴) یا خود به‌عنوان پیش‌ران تداوم مشارکت عمل می‌کند، اجماع نظری روشنی وجود ندارد (زارع‌زاده و رستگار، ۲۰۲۳).

در ضمن بخش عمده این پژوهش‌ها در بسترهایی مانند گردشگری، طبیعت‌گردی یا فعالیت‌های ورزشی خاص انجام شده‌اند (استبینز، ۲۰۱۵)؛ بسترهایی که از حیث الگوی مصرف فضا، سطح درگیری و ساختار اجتماعی، تفاوت‌های معناداری با فضاهای سبز شهری روزمره دارند (علوی، ۲۰۲۰). افزون بر این، استفاده غالب از نمونه‌های مختلط موجب شده است که تفاوت‌های جنسیتی در تجربه فراغت، به‌ویژه در زمینه‌هایی مانند ادراک امنیت، هنجارهای اجتماعی و محدودیت‌های نقش، کمتر مدنظر قرار گیرد (زارع‌زاده و رستگار، ۲۰۲۳)؛ در حالی که تجربه فراغتی زنان از نظر معناپردازی، تعاملات اجتماعی و حتی نحوه شکل‌گیری دلبستگی به مکان، الگوهای متمایزی را دنبال می‌کند (ایچیسون، ۲۰۱۳).

1. Li
2. Scannell
3. Gifford
4. Kyle

از سوی دیگر، در ادبیات پژوهش (علوی، ۲۰۲۰؛ هو و همکاران، ۲۰۲۵؛ شوارتز و همکاران، ۲۰۲۳؛ زارع‌زاده و رستگار، ۲۰۲۳) کمتر به این پرسش اساسی پرداخته شده است که چگونه فراغت جدی می‌تواند از طریق سازوکارهای هویتی و مکانی، به الگوهای رفتاری پایدار در بسترهای روزمره شهری منجر شود؛ به عبارت دقیق‌تر، مشخص نیست که آیا برجستگی هویت فراغتی و دلبستگی مکانی به عنوان متغیرهای میانجی، می‌توانند مسیر تبدیل درگیری فراغتی به تداوم مشارکت را تبیین کنند، یا اینکه این روابط تحت تأثیر زمینه‌های اجتماعی و فضایی خاص، دچار تغییر می‌شوند؟ این ابهام، به‌ویژه در مورد زنان استفاده‌کننده از فضاهای سبز شهری که تجربه آنان از عوامل فردی، اجتماعی و محیطی شکل می‌گیرد، پررنگ‌تر است؛ این در حالی است که پاسخ به این خلأ، مستلزم عبور از رویکردهای تک‌متغیره و حرکت به سوی مدل‌هایی است که بتوانند هم‌زمان ابعاد روان‌شناختی، هویتی و فضایی تجربه فراغت را در یک چارچوب تحلیلی منسجم ادغام کنند. در ضمن این مطالعه سعی دارد با آزمون یک مدل میانجی‌محور، سازوکارهای شکل‌گیری و تداوم مشارکت پایدار فراغتی زنان را در فضاهای سبز شهری روشن کند.

با وجود این، در ایران، استفاده از فضاهای عمومی برای زنان در چارچوبی شکل می‌گیرد که به شدت تحت تأثیر ملاحظات اجتماعی، هنجارهای فرهنگی و ادراکات موقعیتی از امنیت و پذیرش قرار دارد، که در آن، ادراک امنیت، هنجارهای فرهنگی، زمان‌بندی حضور (مثلاً ساعات خاص روز)، نوع همراهی (تنهایی یا گروهی) و حتی خوانش اجتماعی از کنش بدنی، به طور هم‌زمان بر کیفیت تجربه اثر می‌گذارند. در چنین شرایطی، مشارکت فراغتی زنان نتیجه «مذاکره مستمر» با محدودیت‌ها و فرصت‌های محیطی است؛ مذاکره‌ای که می‌تواند مسیر تبدیل حضورهای پراکنده به مشارکت پایدار را تسهیل یا مختل کند؛ برای مثال، در حالی که در بسیاری از مطالعات، فراغت جدی به عنوان مسیری نسبتاً طبیعی از درگیری به تعهد و سپس تداوم در نظر گرفته می‌شود، برای زنان ایرانی، این مسیر می‌تواند گسسته، ناپیوسته و وابسته به شرایط موقعیتی باشد؛ به این معنا که حتی سطوح بالای درگیری یا علاقه، لزوماً به تداوم رفتار منجر نمی‌شود، مگر آنکه از فیلترهایی مانند احساس امنیت، پذیرفته شدن اجتماعی و امکان تکرار در شرایط واقعی زندگی عبور کند. اینجاست که نقش سازه‌هایی مانند دلبستگی مکانی و برجستگی هویت فراغتی، ماهیتی متفاوت پیدا می‌کند: دلبستگی مکانی می‌تواند به عنوان سازوکار «اطمینان‌بخش» عمل کند که فضا را برای بازگشت‌های بعدی پیش‌بینی‌پذیر و قابل اعتماد کند و برجستگی هویت فراغتی نیز می‌تواند به فرد کمک کند تا در برابر فشارهای بیرونی، استمرار رفتار را حفظ کند.

بر این اساس، خلأ پژوهشی حاضر را می‌توان در نبود تبیینی زمینه‌مند دانست که بتواند نشان دهد چگونه فراغت جدی، برجستگی هویت فراغتی و دلبستگی مکانی، در شرایط خاص اجتماعی-فضایی ایران، به صورت تعاملی بر شکل‌گیری مشارکت پایدار فراغتی زنان اثر می‌گذارند؛ با این حال، هنوز مشخص نیست که آیا روابط میان فراغت جدی، هویت و دلبستگی مکانی، در بافتی مانند فضاهای سبز شهری ایران و در میان زنان، به همان شکل عمل می‌کنند یا خیر؛ بنابراین پژوهش حاضر با تمرکز بر زنان و در بافت فضاهای سبز شهری ایران، می‌کوشد با آزمون یک مدل میانجی‌محور، نقش فراغت جدی را در تبیین مشارکت پایدار فراغتی بررسی کند و نشان دهد که چگونه برجستگی هویت فراغتی و دلبستگی مکانی می‌توانند در شرایط واقعی و زمینه‌مند، به تثبیت و تداوم رفتارهای فراغتی کمک کنند (شکل ۱).

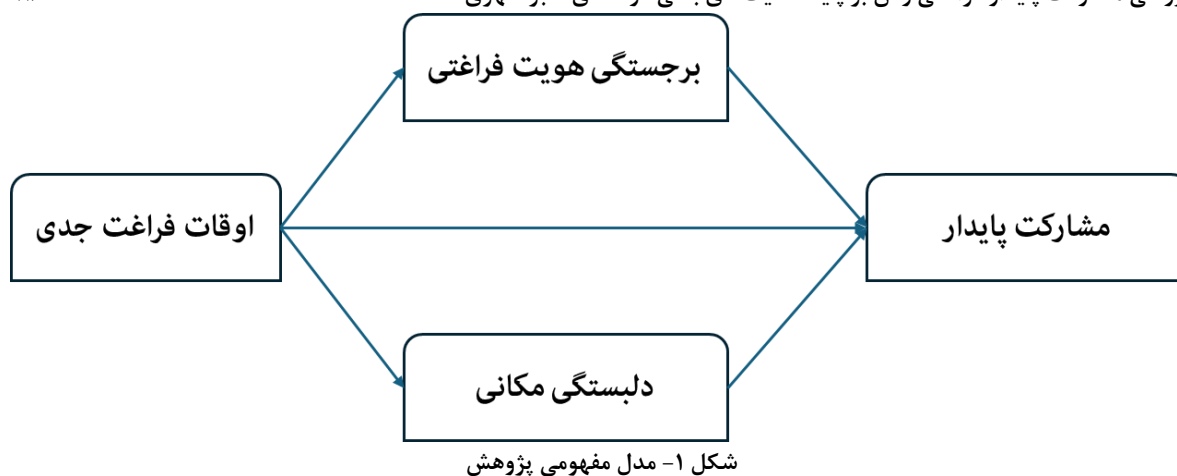

Figure 1- Conceptual model of research

روش پژوهش

این پژوهش با توجه به هدف کاربردی، در حوزه پژوهش‌های کمی و به صورت توصیفی از نوع همبستگی قرار می‌گیرد که داده‌ها به طور میدانی جمع‌آوری شدند. هدف اصلی مطالعه، بررسی مشارکت پایدار فراغتی زنان بر پایه فعالیت‌های بدنی در فضاهای سبز شهری مبتنی بر نقش اوقات فراغت جدی، برجستگی هویت فراغتی و دلبستگی مکانی بود. جامعه آماری پژوهش شامل زنان بیشتر از ۱۸ سال بود که در پارک‌ها و بوستان‌های سطح شهر تهران حداقل یک سال سابقه انجام فعالیت بدنی ورزشی داشتند. به‌منظور اطمینان از همخوانی پاسخ‌دهندگان با دامنه پژوهش، چند سؤال غربالگری در ابتدای پرسشنامه قرار گرفت که شامل سن، تحصیلات و فعالیت بدنی مستمر در طول هفته بود.

جدول ۱- اطلاعات جمعیت‌شناختی

Table 1- Demographic information

متغیر Variable	دسته‌بندی Category	درصد Percentage
سن	18-24	10
	25-34	15
	35-44	37
	45-49	38
سطح تحصیلات	دیپلم و کمتر	37

52	فوق دیپلم یا کارشناسی	به طور متوسط چند بار در هفته در پارک فعالیت بدنی انجام می‌دهید؟
11	کارشناسی ارشد و بالاتر	
15	کمتر از 1 ساعت	
51	بین 1 تا 2 ساعت	
22	بین 2 تا 3 ساعت	
12	بیشتر از 3 ساعت	

برای اندازه‌گیری اوقات فراغت جدی از پرسشنامه (گولد، ۲۰۰۸)، دلبستگی مکانی از پرسشنامه (ویگر، ۲۰۱۲)، برجستگی هویت فراغتی از ادبیات تحقیق (برناردو^۱ و پالما^۲، ۲۰۱۳) و برای مشارکت پایدار از پرسشنامه محقق ساخته استفاده شد. پرسشنامه شامل ۲۵ سؤال بود که براساس مقیاس پنج درجه‌ای لیکرت از «خیلی کم» (۱) تا «خیلی زیاد» (۵) تنظیم و به فارسی ترجمه شدند. برای سنجش روایی ترجمه پرسشنامه‌ها، فرایند ترجمه و بازترجمه براساس روش (بیتون^۳ و همکاران، ۲۰۰۰) به کار رفت. سپس پرسشنامه‌ها در اختیار هفت عضو هیئت علمی مدیریت و بازاریابی ورزشی قرار گرفت تا نظر خود را درباره وضوح، تطابق با مؤلفه‌های پژوهش و اصلاحات احتمالی اعلام کنند. براساس پیشنهادهای دریافت شده، پرسشنامه نهایی تدوین شد. پایایی پرسشنامه‌ها نیز با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ سنجیده شد و تمام مقیاس‌ها بیشتر از ۰/۷ بودند. برای تعیین حجم نمونه مناسب، با توجه به نامشخص بودن حجم جامعه، از فرمول کوکران استفاده شد. براساس آن، حجم نمونه مورد نیاز ۲۱۴ نفر برآورد شد. تعداد ۲۱۴ پرسشنامه کامل و معتبر تحلیل نهایی شد. روش نمونه‌گیری پژوهش، در دسترس بود. داده‌ها حضوری و با استفاده از پرسشنامه از شهریور تا دی ماه ۱۴۰۴ با مراجعه به پارک لاله، پردیسان و پارک ملت جمع‌آوری شدند. برای سنجش پایایی و روایی متغیرها و آزمون روابط مفهومی این مطالعه، از مدل‌سازی معادلات ساختاری در نرم‌افزار SmartPLS نسخه ۳ استفاده شد.

برای تجزیه و تحلیل داده‌ها، رویکرد دومارحله‌ای به کار رفت؛ بدین صورت که ابتدا از مدل بیرونی برای بررسی روایی همگرا و واگرا و سپس از مدل درونی برای آزمون فرضیه‌ها استفاده شد (لگوینا^۴، ۲۰۱۵). از پایایی مرکب (CR)، پایایی ثبات داخلی (آلفای کرونباخ)، روایی همگرا و روایی واگرا برای محاسبه قابلیت پایایی و روایی مدل

1. Bernardo
2. Palma
3. Beaton
4. Leguina

بررسی مشارکت پایدار فراغتی زنان بر پایه فعالیت‌های بدنی در فضای سبز شهری...
 بیرونی پژوهش استفاده شد (هایر و همکاران، ۲۰۱۹). در ضمن شاخص هم‌خطی VIF آن دسته از متغیرهای وابسته قابل‌محاسبه است که بیش از یک متغیر بر آن اثر گذاشته باشد. نتایج شاخص‌های مذکور در جدول (۲) آورده شده است.

جدول ۲- نتایج تحلیل عاملی تأییدی و پایایی پرسشنامه‌ها

Table 2- Confirmatory factor analysis results and reliability of questionnaires

VIF	بار عاملی Factor loading	سؤالات Questions	متغیرها Variables
1.707	0.754	مایلم هستم برای ارتقای مهارت‌های بدنی خود زمان زیادی صرف کنم.	اوقات فراغت جدی Serious leisure $\alpha = 0.869$ CR= 0.905 AVE= 0.656
2.203	0.827	فعالیت‌های بدنی در پارک بخشی از زندگی روزمره من است.	
2.012	0.813	برای شرکت در فعالیت‌های بدنی در پارک برنامه‌ریزی و تلاش زیادی می‌کنم.	
1.949	0.821	انجام فعالیت‌های بدنی بخشی از اهداف بلندمدت من است.	
2.046	0.833	فعالیت‌های بدنی در فضای سبز به من احساس رضایت و معنا می‌دهد.	
2.453	0.855	فعالیت در این پارک تجربه‌ای بهتر از مکان‌های دیگر به من می‌دهد.	دلبستگی مکانی Place attachment $\alpha = 0.878$ CR= 0.911 AVE= 0.671
2.273	0.851	امکانات و فضای پارک بهترین مکان برای انجام فعالیت بدنی من است.	
1.989	0.807	این پارک حس تعلق در من ایجاد می‌کند.	
2.195	0.831	من از وقت گذراندن در پارک لذت می‌برم.	
1.961	0.806	در پارک فرصت برقراری ارتباط با دیگران فراهم است.	
1.979	0.788	دیگران مرا به عنوان کسی که فعال و ورزشکار است می‌شناسند.	برجستگی هویتی Identity salience $\alpha = 0.887$ CR= 0.917 AVE= 0.689
1.801	0.771	فعالیت‌های من در فضای سبز، بخشی از نحوه نمایش هویت من به دیگران است.	
1.883	0.790	انجام فعالیت‌های بدنی به دیگران نشان می‌دهد که من به سبک زندگی سالم اهمیت می‌دهم.	
2.115	0.824	من تمایل دارم فعالیت‌هایی را انتخاب کنم که با هویت فراغتی من هماهنگ باشد.	
2.109	0.854	فعالیت‌های بدنی در پارک باعث می‌شود من خودم را فردی با سبک زندگی سالم و فعال ببینم.	

1.038	0.754	احتمالاً برنامه فعالیت‌های بدنی من در این پارک را به صورت منظم ادامه خواهم داد.	مشارکت پایدار Sustained participation $\alpha = 0.779$ CR= 0.824 AVE= 0.643
1.858	0.790	حتی اگر شرایط زمان یا شرایط محیطی تغییر کند، تلاش می‌کنم در فعالیت‌های بدنی شرکت کنم.	
2.091	0.777	ترجیح می‌دهم در فعالیت‌های گروهی یا با دوستان در پارک شرکت کنم تا استمرار داشته باشم.	
1.846	0.781	من انگیزه دارم مهارت‌ها و تمرینات خود را در فعالیت‌های بدنی پیوسته ارتقا دهم.	
2.023	0.797	من برنامه‌ریزی می‌کنم که حداقل یک بار در هفته در فعالیت‌های بدنی پارک شرکت کنم.	

براساس این نتایج، شاخص‌های مدنظر در پژوهش حاضر از اعتبار مناسبی برخوردارند؛ بدین صورت که آلفای کرونباخ بیشتر از ۰/۷، شاخص پایایی مرکب بیشتر از ۰/۷ و میانگین واریانس بیشتر از ۰/۵ است (ونزی و همکاران، ۲۰۱۰). مقادیر بار عاملی سؤالات نیز مناسب است که نشان می‌دهد سؤالات به‌خوبی ابعاد را تبیین می‌کنند؛ بنابراین در ادامه با اطمینان کامل می‌توان به گزارش نتایج مربوط به مدل نهایی پژوهش پرداخت. برای بررسی روایی از معیارهای «ماتریس بارگذاری متقاطع»، «روش معیار فورنل و لارکر» و نسبت «روش هتروتریت- تک صفت» (HTMT) استفاده شد (لگوینا، ۲۰۱۵). هنگامی که مقادیر HTMT بالا باشد، مشکلات اعتبار تفکیکی وجود دارد. هنسلر و همکاران (۲۰۱۵) مقدار آستانه ۰/۹ را برای مدل‌های ساختاری با سازهایی که از نظر مفهومی بسیار مشابه هستند، پیشنهاد کردند.

جدول ۳- معیار روش هتروتریت- تک صفت

Table 3- HTMT

مشارکت پایدار Sustained participation	برجستگی هویتی Identity salience	دلبستگی مکانی Place attachment	اوقات فراغت جدی Serious leisure	
				اوقات فراغت جدی Serious leisure
			0.415	دلبستگی مکانی Place attachment
		0.538	0.564	برجستگی هویتی Identity salience
	0.462	0.579	0.514	مشارکت پایدار Sustained participation

نتایج

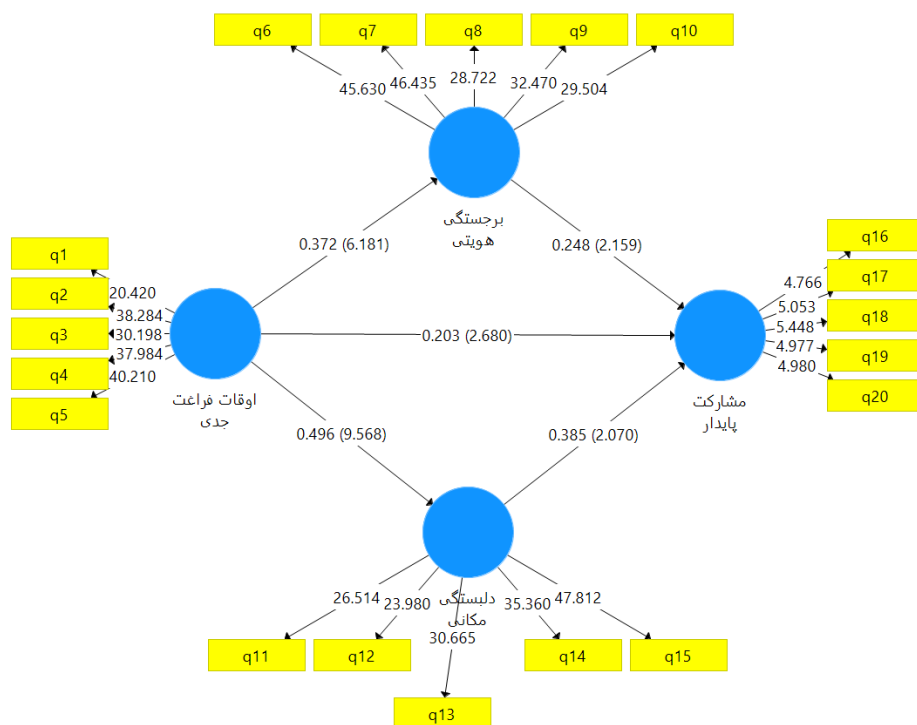
نتایج ارائه‌شده در جدول (۳) نشان داد که بارگذاری خارجی متغیرهای مشاهده‌نشده پنهان، بیشتر از بارگذاری متقاطع (با سایر اندازه‌گیری‌ها) بود که تأیید می‌شود. علاوه بر این، در روش فورنل و لارکر، مقادیر AVE مورب پررنگ بیشتر از ضریب همبستگی بین متغیری بود که نشان‌دهنده اعتبار تفکیکی مطلوب است (هایر و همکاران، ۲۰۱۹). در مجموع، نتایج قبلی پایایی مقیاس، روایی واگرا و همگرا را تأیید و پشتیبانی می‌کند که در مدل بیرونی اندازه‌گیری مطالعه تأیید شده است؛ بر این اساس، می‌توان به ارزیابی مدل درونی (جدول ۴) برای آزمون فرضیه‌های مطالعه پرداخت.

جدول ۴- مقادیر ضریب مسیر و آماره t فرضیه‌های مرتبط با مسیرهای مدل پژوهش

Table 4- Path coefficients and t-values of the hypotheses related to the research model paths

نتیجه آزمون فرضیه Hypothesis test result	سطح معناداری P- value	مقدار تی T- value	β (ضریب مسیر) Path Coefficient	فرضیه‌های تحقیق Research hypotheses		
تأیید Confirmed	0.001	6.181	0.372	برجستگی هویتی Identity salience	←	اوقات فراغت جدی Serious leisure
تأیید Confirmed	0.001	9.568	0.496	دلبستگی مکانی Place attachment	←	
تأیید Confirmed	0.001	2.680	0.203	مشارکت پایدار Sustained participation	←	
تأیید Confirmed	0.001	2.159	0.250	مشارکت پایدار Sustained participation	←	دلبستگی مکانی place Attachment
تأیید Confirmed	0.001	2.07	0.385	مشارکت پایدار Sustained participation	←	برجستگی هویتی Identity salience

در جدول (۴) مشاهده می‌شود که مقدار آماره تی در تمامی مسیرها موجود در مدل پژوهش بیشتر از ۱/۹۶ برآورد شده است. همچنین ضرایب مسیر استانداردشده در تمامی مسیر فرضیات، مقداری مثبت برآورد شده است. نتایج نشان می‌دهد که اثر متغیرها بر یکدیگر در تمامی مسیرها معنادار و به صورت مستقیم و مثبت است. در شکل (۲)، مدل نهایی پژوهش ارائه شده است.

شکل ۲- مدل نهایی پژوهش
Figure 2- Final research model

اولین معیار بررسی در برازش مدل ساختاری، ضرایب R^2 مربوط به متغیرهای پنهان درون‌زای (وابسته) مدل است که تأثیر یک متغیر درون‌زا را نشان می‌دهد. سه مقدار ۰/۱۹، ۰/۳۳ و ۰/۶۷ به‌عنوان مقدار ملاک برای مقادیر ضعیف، متوسط و قوی در نظر گرفته می‌شوند (جدول ۵). هرچه R^2 مربوط به سازه‌های درون‌زای یک مدل بیشتر باشد، نشان از برازش بهتر مدل دارد. دومین معیار بررسی مدل ساختاری، Q^2 است. این معیار قدرت پیش‌بینی مدل در متغیرهای وابسته را مشخص می‌کند. تمامی سازه‌های درون‌زا سه مقدار ۰/۰۲، ۰/۱۵ و ۰/۳۵ را به‌عنوان قدرت پیش‌بینی کم، متوسط و قوی تعیین کردند.

جدول ۵- ضریب تعیین (R^2) و (Q^2)Table 5- Coefficient of Determination (R^2) and Predictive Relevance (Q^2)

ارتباط پیش‌بین CV-COM	ارتباط پیش‌بین CV-RED	ضریب تعیین تعدیل شده R-square adjusted	ضریب تعیین R-square	متغیرها Variables
0.527	0.093	0.135	0.139	برجستگی هویتی Identity salience
0.469	0.152	0.243	0.246	دلبستگی مکانی Place attachment
0.212	0.141	0.447	0.455	مشارکت پایدار Sustained participation

همان طور که در جدول (۵) مشخص است، مقادیر R^2 برای متغیرهای پژوهش به طور کلی در بازه مطلوب قرار دارد که برازش خوب مدل را نشان می‌دهد. همچنین Q^2 بر برازش مناسب مدل صحت می‌گذارد.

بحث و نتیجه‌گیری

درمجموع، یافته‌های پژوهش در راستای مطالعات (علوی، ۲۰۲۰؛ هو و همکاران، ۲۰۲۵؛ زارع‌زاده و رستگار، ۲۰۲۳) نشان می‌دهد که در بستر شهرنشینی فزاینده و تغییر سبک زندگی شهری، الگوهای فراغتی به‌ویژه در فضاهای عمومی، به طور درخور توجهی تحت تأثیر ساختارهای اجتماعی و فرهنگی قرار گرفته‌اند. در این میان، مشارکت زنان در فعالیت‌های بدنی فراغتی نتیجه مواجهه مداوم با محدودیت‌های زمانی، هنجاری و ادراکی است که موجب می‌شود حضور آنان در فضاهای شهری ماهیتی ناپایدار و موقعیتی پیدا کند (کلثوم و همکاران، ۲۰۲۰؛ شریفی و همکاران، ۲۰۲۰).

یافته‌های این پژوهش نشان داد که اوقات فراغت جدی تأثیر مثبت و معناداری بر برجستگی هویت فراغتی زنان در فعالیت‌های بدنی مبتنی بر فضاهای سبز شهری دارد. تجربه فعالیت بدنی زمانی که از سطح کنش تفریحی گذرا فراتر می‌رود و با تعهد مستمر، تلاش هدفمند و سرمایه‌گذاری عاطفی همراه می‌شود، می‌تواند به درونی‌شدن نقش فرد فعال در ساختار هویتی زنان بینجامد. در این راستا، استبینز (۲۰۲۵) استدلال کردند، زمانی که افراد در یک فعالیت فراغتی به صورت مستمر سرمایه‌گذاری می‌کنند، آن فعالیت به بخشی از تعریف خود آنان تبدیل می‌شود. پژوهش لی و همکاران (۲۰۲۱) نشان دادند که مشارکت‌کنندگان در فراغت جدی، برجستگی هویتی نقش‌محور بیشتری دارند. همچنین هی‌جین^۱ و یوشیتاکا^۲ (۲۰۱۱) بیان کردند که تعهد مستمر به فعالیت،

1. Heejin

پیش‌بینی‌کننده معنادار تقویت هویت فراغتی است. هنگامی که این نقش از اولویت بیشتری برخوردار باشد، افراد برای حفظ سازگاری میان هویت و رفتار خود، سرمایه‌گذاری بیشتری در آن فعالیت انجام می‌دهند. این سرمایه‌گذاری می‌تواند به صورت صرف زمان، تلاش برای ارتقای مهارت‌ها، جستجوی تجربیات جدید، مشارکت مستمر و حفظ ارتباط با جامعه مرتبط با آن فعالیت ظاهر شود؛ بنابراین تأثیر مثبت برجستگی هویت بر اوقات فراغت جدی را می‌توان ناشی از سازوکار «همسویی هویت و رفتار» دانست؛ سازوکاری که موجب می‌شود افراد برای حفظ هویت فراغتی خود، مشارکت عمیق‌تر و متعهدانه‌تری در فعالیت موردعلاقه‌شان داشته باشند. استبینز (۲۰۰۷) نشان داد، زمانی که مشارکت با تعهد، پشتکار و سرمایه‌گذاری شخصی همراه شود، فعالیت از سطح تفریح گذرا عبور می‌کند و به بخشی از هویت فردی تبدیل می‌شود. همچنین هی جین و یوشیتاکا (۲۰۱۱) نشان دادند که تعهد مستمر به فعالیت، برجستگی هویت نقش‌محور را تقویت می‌کند و فعال بودن را به مؤلفه‌ای پایدار در خودپنداره تبدیل می‌سازد. در شرایطی که هزینه‌های عضویت در باشگاه‌های خصوصی برای بخشی از زنان به‌ویژه در طبقات متوسط و پایین محدودکننده است، پارک‌ها به عنوان فضاهای کم‌هزینه و عمومی، امکان تجربه فعالیت بدنی مستمر را فراهم می‌کنند. این دسترس‌پذیری اقتصادی سبب می‌شود زنان بتوانند بدون وابستگی به ساختارهای تجاری، الگوی فراغت جدی را شکل دهند. می‌توان گفت، در کلان‌شهر تهران، بوستان‌های بزرگ و چندمنظوره‌ای مانند بوستان پردیسان به دلیل وسعت، مسیرهای استاندارد پیاده‌روی و دوچرخه‌سواری، فاصله نسبی از بافت‌های فشرده مسکونی و حضور مستمر گروه‌های ورزشی، بستر مناسبی برای تجربه فراغت جدی فراهم می‌کنند. حضور در چنین فضاهایی مستلزم برنامه‌ریزی زمانی و گاه طی مسافت، درخور توجه است. همین سرمایه‌گذاری زمانی و مکانی، فعالیت را از سطح تفریح ساده فراتر می‌برد. تکرار حضور در این فضاها، تعامل با شبکه‌های غیررسمی زنان فعال و شکل‌گیری خرده‌فرهنگ‌های ورزشی زنانه، فرایند هویت‌یابی را تسریع می‌کند. همچنین باید توجه داشت که در برخی مناطق شهر تهران، پارک‌های بزرگ به دلیل فرامنطقه‌ای بودن، از نظارت خردمحل‌های شدید فاصله دارند و امکان تجربه آزادی نسبی بیشتری برای زنان فراهم می‌کنند. این احساس امنیت و آزادی روانی، شرط مهمی برای تعهد بلندمدت به فعالیت بدنی است. در چنین بستری، فراغت جدی می‌تواند به تقویت احساس عاملیت، خودکارآمدی و استقلال منجر شود؛ عناصری که درنهایت به برجستگی هویت فراغتی می‌انجامند.

یافته‌های پژوهش نشان داد که تجربه فراغت جدی به طور مثبت و معنادار دلبستگی مکانی زنان به فضاهای سبز شهری را تقویت می‌کند. وقتی فعالیت بخشی از هویت می‌شود، مکان فعالیت نیز حامل آن هویت می‌شود و پیوندهای عمیق‌تری میان فرد و زمینه اجتماعی مکانی آن فعالیت ایجاد می‌کند. در این راستا، به عقیده کایل و

همکاران (۲۰۰۳)، دلبستگی مکانی نتیجه تعامل مکرر، تجربه زیسته و سرمایه‌گذاری معنایی در یک فضا است. همچنین زارع‌زاده و رستگار (۲۰۲۳) نشان دادند که تداوم حضور و خاطره‌سازی در یک مکان، مهم‌ترین پیش‌بینی‌کننده شکل‌گیری پیوند عاطفی پایدار با آن فضا است. هنگامی که زنان فعالیت بدنی را به صورت فراغت جدی در پارک‌ها و فضاهای سبز شهری دنبال می‌کنند، این فعالیت زنان با برنامه تمرینی منظم، هدف‌گذاری پیشرفت فردی و مشارکت در شبکه‌های غیررسمی ورزشی مکان به بخشی از تجربه زیسته و سرمایه هویتی آنان تبدیل می‌شود. این فرایند باعث می‌شود که پارک به مکان معنادار تبدیل شود. پژوهش کایل و همکاران (۲۰۰۳) نشان داد که مشارکت جدی در فعالیت‌های مبتنی بر مکان (مانند ورزش‌های فضای باز) با سطوح بالاتری از دلبستگی مکانی همراه است. در مطالعه هی‌جین و یوشیتاکا (۲۰۱۱)، سرمایه‌گذاری زمانی و عاطفی در فعالیت، موجب تقویت ابعاد وابستگی مکانی و هویت مکانی شد. همچنین تکرار حضور در این فضاها تجربه امنیت، تعلق و دیده‌شدن اجتماعی را فراهم می‌کند. این تجربه‌های تکرارشونده می‌توانند به شکل‌گیری پیوند عاطفی عمیق‌تر با مکان بینجامند؛ به‌ویژه در پارک‌های بزرگ و چندمنظوره، وسعت فضا، مسیرهای استاندارد پیاده‌روی و دوچرخه‌سواری و حضور مستمر گروه‌های ورزشی زنان، زمینه شکل‌گیری «اجتماعات مبتنی بر فعالیت» را فراهم می‌کند. این اجتماعات غیررسمی، سرمایه اجتماعی تولید کرده و احساس تعلق مکانی را تقویت می‌کنند.

یافته‌های این پژوهش مبنی بر اینکه دلبستگی مکانی بر مشارکت پایدار فراغتی زنان در فعالیت‌های بدنی مبتنی بر فضاهای سبز شهری تأثیر مثبت و معنادار دارد، برخلاف مطالعه برناردو و پالما (۲۰۱۳) که دلبستگی مکانی را تابع تعامل مکان‌محور و تجربه تکرارشونده تفسیر می‌کنند (اسکل و گیفورد، ۲۰۱۰)، نتایج این تحقیق نشان می‌دهد که برای زنان ایرانی، دلبستگی مکانی برپایه برجستگی هویتی یک سازوکار روان‌شناختی اجتماعی هویت‌ساز و انگیزشی است که مشارکت پایدار آنان را به طور بنیادی تقویت می‌کند. پژوهش تائو و همکاران (۲۰۲۱) نیز حاکی از آن بود که درگیری فعال در فعالیت‌های پارکی باعث تقویت دلبستگی به مکان می‌شود و حتی از طریق تجربه غرقه‌گی هویت مکانی را تقویت می‌کند. همچنین پژوهش صفاری و همکاران (۲۰۲۰) نشان داد که دلبستگی مکانی به‌ویژه در فعالیت‌های پارکی با وفاداری رفتاری و استمرار حضور در مکان ارتباط مثبت دارد، که این یافته‌ها تعمیم‌یافتنی به مشارکت پایدار در فعالیت‌های بدنی هستند. یافته‌های این پژوهش نشان داد که زنان با حضور مستمر در مسیرهای دویدن، ورزش‌های گروهی یا ایستگاه‌های بدن‌سازی، با کسب تسلط و کنترل بر فضا، احساس کارآمدی و توانمندی شخصی را تجربه می‌کنند که این تجربه به‌عنوان منبع انگیزش پایدار عمل کرده و مشارکت فراغتی را تثبیت می‌کند. این یافته‌ها با نتایج پژوهش هو و همکاران (۲۰۲۵) همسوست که نشان می‌دهد دلبستگی مکانی با مشارکت منظم در فعالیت‌های فیزیکی ارتباط معناداری دارد و این ارتباط فراتر از عوامل کالبدی و قابل‌پیمایش محیط است. کلثوم و همکاران (۲۰۲۰) آن را یکی از ابعاد کلیدی دلبستگی مکانی می‌دانند که به‌عنوان پیشران اصلی رفتار فراغتی پایدار زنان تبیین می‌شود. این شبکه‌های اجتماعی موجب فصلنامه پژوهش در ورزش زنان، تابستان ۱۴۰۵، دوره ۳، شماره ۱۰

تثبیت رفتار مشارکتی و ایجاد سرمایه اجتماعی می‌شوند که مشارکت فراغتی زنان را به عملکرد مستمر و پایدار تبدیل می‌کند.

یافته‌های پژوهش حاضر نشان داد که برجستگی هویت فراغتی، به‌عنوان درجه‌ای که فرد نقش فراغتی را بخشی پایدار از خود می‌پذیرد و آن را در اولویت هویتی روزمره قرار می‌دهد، تأثیر مثبت و معناداری بر مشارکت پایدار فراغتی زنان دارد. هویت نقش‌محور به‌عنوان ساختاری درونی‌شده تعریف می‌شود که انتخاب‌ها، ترجیحات و رفتارهای آتی فرد را شکل می‌دهد (علوی، ۲۰۲۰؛ زارع‌زاده و رستگار، ۲۰۲۳). این یافته به‌وضوح در مطالعه حیدری‌خیاط و همکاران (۲۰۲۵) بازتاب یافته است؛ جایی که تحلیل روایت‌های مشارکت‌کنندگان در فراغت جدی نشان داده است که هویت فراغتی، زمانی که به‌عنوان هویت نقش‌محور در ذهن تثبیت می‌شود، رفتار مستمر را پیش‌بینی و تقویت می‌کند. در این راستا، لی و همکاران (۲۰۲۲) در بررسی‌شان درباره فراغت جدی و هویت فراغتی دریافتند که هویت فراغتی نقش میانجی بین انگیزه‌های درونی و استمرار رفتاری دارد؛ به گونه‌ای که هرچه هویت فراغتی برجسته‌تر باشد، میزان بازگشت و مشارکت مداوم در فعالیت نیز افزایش می‌یابد. این سازوکار هویتی نشان می‌دهد که چگونه ساختار هویتی فرد به نیروی محرکه‌ی رفتارهای تکرارشونده تبدیل می‌شود؛ به عبارت دیگر، زنانی که خود را ورزشکار یا فرد فعال فراغتی می‌نامند، مشارکت آنان به دلیل همسویی رفتار با هویت درونی‌شده، پایدارتر می‌شود. در بررسی رابطه بین هویت‌های فعال و رفتار در محیط شهری، زارع‌زاده و رستگار (۲۰۲۳) نشان دادند که هویت‌محوری فراغتی با وفاداری رفتاری در فضاهای باز ارتباط مثبت دارد و این وفاداری رفتاری دقیقاً همان مشارکت پایدار است. همچنین مطالعه لی و همکاران (۲۰۲۲) تأکید کردند، هنگامی که هویت فراغتی با حافظه‌های مکان‌محور و تجربه‌های اجتماعی در فضاهای باز هم‌پوشانی پیدا کند، رفتارهای مشارکتی وضعیت بلندمدت پیدا می‌کنند.

پژوهش حاضر نشان داد که اوقات فراغت جدی نقش کلیدی در شکل‌دهی و پایداری مشارکت زنان در فعالیت‌های بدنی مبتنی بر فضاهای سبز شهری دارد. هنگامی که فعالیت بدنی با تعهد مستمر، برنامه‌ریزی هدفمند و سرمایه‌گذاری زمانی و عاطفی همراه باشد، مکان فعالیت به بخشی از هویت فردی و تجربه زیسته زنان تبدیل می‌شود و حضور در فضاهای سبز از جمله در پارک‌های بزرگ و چندمنظوره تهران، معنادار و پایدار می‌شود. این فرایند موجب می‌شود که زنان هویت فعال فراغتی خود را بازتعریف کنند و مشارکت آنان مستمر شود. برجستگی هویت فراغتی به‌عنوان سازوکاری که نقش فراغتی را در ساختار خودپنداره تثبیت می‌کند، مشارکت مستمر را تقویت می‌نماید. زنانی که خود را ورزشکار و فعال می‌دانند، رفتارهای آنان با هویت درونی‌شده همسو می‌شود و استمرار بیشتری پیدا می‌کند. این هویت نقش‌محور، با فراهم آوردن بازنمایی اجتماعی و حس تعلق، انگیزه بازگشت و مشارکت مجدد را افزایش می‌دهد. همچنین دل‌بستگی مکانی زنان به پارک‌ها فراتر از پیوند عاطفی

ساده است و به پیشران انگیزشی و هویت‌ساز برای مشارکت پایدار تبدیل می‌شود. حضور مستمر در مسیرهای دویدن، ایستگاه‌های ورزشی و شبکه‌های غیررسمی، تسلط و احساس کارآمدی فردی را تقویت کرده و مشارکت فراغتی را تثبیت می‌کند. درمجموع، یافته‌ها نشان می‌دهد که ترکیب اوقات فراغت جدی، برجستگی هویت فراغتی و دلبستگی مکانی، سه سازوکار مکمل برای تضمین مشارکت پایدار زنان در فعالیت‌های بدنی شهری هستند. این سازوکارها علاوه بر غنی‌سازی نظریه‌های فراغت و هویت، پیامدهای عملی مهمی برای طراحی فضاهای سبز، تسهیل تعاملات اجتماعی و ارتقای سلامت و رفاه زنان ارائه می‌کنند و فعالیت بدنی زنان را به کنش اجتماعی و هویتی پایدار تبدیل می‌سازند.

با وجود اینکه پژوهش حاضر توانست نقش هم‌زمان اوقات فراغت جدی، برجستگی هویت فراغتی و دلبستگی مکانی را در تبیین مشارکت پایدار زنان در فضاهای سبز شهری نشان دهد، محدودیت‌هایی نیز دارد که باید در تفسیر نتایج مدنظر قرار گیرد: نخست، ماهیت مقطعی پژوهش موجب می‌شود امکان تحلیل پویایی زمانی فرایند تبدیل فراغت جدی به هویت و سپس دلبستگی مکانی محدود باشد؛ در حالی که این سازوکارها ذاتاً ماهیتی فرایندی و بلندمدت دارند؛ دوم، تمرکز پژوهش بر زنان استفاده‌کننده از فضاهای سبز شهری در یک بستر جغرافیایی خاص (کلان‌شهر تهران) باعث می‌شود که تعمیم‌پذیری یافته‌ها به سایر شهرها یا بافت‌های فرهنگی متفاوت با احتیاط انجام شود؛ زیرا تجربه فراغتی زنان به‌شدت زمینه‌مند و وابسته به ساختارهای اجتماعی-فرهنگی محلی است. پیشنهاد می‌شود که پژوهش‌های آینده به بررسی نقش متغیرهای زمینه‌ای مانند طبقه اجتماعی، وضعیت تأهل، سن و الگوهای اشتغال در تعدیل رابطه میان سازه‌های مدل بپردازند تا درک دقیق‌تری از ناهمگنی تجربه فراغتی زنان به دست آید.

پیام مقاله

یافته‌های این پژوهش نشان می‌دهد که مشارکت پایدار زنان در فعالیت‌های بدنی در فضاهای سبز شهری در چارچوب مدیریت شهرداری تهران، در قالب یک الگوی سه‌سویه و به‌هم‌پیوسته تبیین‌شدنی است. این مدل بیان می‌کند که پایداری مشارکت حاصل هم‌افزایی سه سازوکار کلیدی شامل اوقات فراغت جدی، برجستگی هویت فراغتی و دلبستگی مکانی است که در بستر شرایط محیطی، اجتماعی و ادراکی فضاهای شهری فعال می‌شوند. در این مدل، اوقات فراغت جدی به‌عنوان سازوکار تبدیل تجربه عمل می‌کند و حضور زنان در فضاهای سبز را از سطح استفاده تفریحی مقطعی به سطح مشارکت هدفمند، منظم و تداوم‌یافته ارتقا می‌دهد. برجستگی هویت فراغتی، این مدل را در سطح فردی تثبیت می‌کند و باعث می‌شود که فعالیت بدنی در فضاهای شهری بخشی از خودپنداره و نقش اجتماعی زنان شود؛ به‌گونه‌ای که استمرار رفتار ناشی از انسجام هویتی فرد شود. در ادامه، دلبستگی مکانی به‌عنوان سازوکار تثبیت‌کننده محیطی عمل می‌کند و از طریق ایجاد احساس آشنایی، امنیت

ادراک شده و معنا در فضا، زمینه بازگشت‌های مکرر و شکل‌گیری رابطه پایدار با مکان را فراهم می‌سازد. براساس این الگو، شهرداری تهران می‌تواند نقش فضاهای سبز را از زیرساخت تفریحی به زیرساخت هویت‌ساز مشارکت بدنی زنان بازتعریف کند. این امر مستلزم آن است که مدیریت شهری، علاوه بر توسعه کمی فضاها، به سه سطح مداخله هم‌زمان توجه کند: الف) طراحی تجربه‌محور فضا (افزایش امکان تداوم و تکرار فعالیت)، ب) تقویت حس امنیت، پیش‌بینی‌پذیری و پذیرش اجتماعی برای شکل‌گیری دلبستگی مکانی و ج) تسهیل شکل‌گیری هویت‌های فعال فراغتی از طریق ایجاد بسترهای مشارکت اجتماعی و فعالیت‌های گروهی. در این چارچوب، فضاهای سبز شهری به‌عنوان پلتفرم‌های تولید مشارکت پایدار عمل می‌کنند؛ بنابراین سیاست‌گذاری در شهرداری تهران می‌تواند با تمرکز بر این الگوی سه‌گانه، شکاف میان دسترسی به فضا و تداوم مشارکت زنان در فضا را کاهش دهد و زمینه ارتقای سلامت، عدالت فضایی و کیفیت زندگی شهری را فراهم کند.

ملاحظات اخلاقی

تمامی دستورالعمل‌های اخلاقی به طور دقیق در طول اجرای این پژوهش رعایت شد.

مشارکت نویسندگان

تمامی نویسندگان در اجرای این پژوهش سهم برابر داشتند.

تعارض منافع

بنابر اظهار نویسندگان، این مقاله تعارض منافع ندارد.

تشکر و قدردانی

نویسندگان مراتب سپاس خود را از تمامی افراد و سازمان‌هایی که در طول این پژوهش همکاری و حمایت کردند، ابراز می‌دارند.

منابع

1. Ahmad Mahmodi Bonab, H. (2021). The effect of serious leisure and specialized recreational behaviors on spatial attachment with the mediating role of lifestyle among (athletic students of Maragheh city). *Sociology and lifestyle management*, 6(16), 167-187. <https://doi.org/20.1001.1.24237558.1400.6.2.11.6> [In Persian]
2. Aitchison, C. C. (2013). *Gender and leisure: Social and cultural perspectives*. Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780203378748-13>
3. Alavi, L. (2020). Gender Gap in Environmental Activism: A Sociological Analysis. *Journal of Environmental Studies*, 46(1), 67-86. <https://doi.org/10.22059/jes.2020.301354.1008009> [In Persian]
4. bakhshi, h., & atri, f. (2022). Using Shunpikes: Women's Strategy for Overcoming Social Constraints in Tourism. *Journal of Research of Deviance and Social Problems*, 1(1), 129-152. <https://doi.org/10.20.1001.1.3060821.1400.1.1.5.8> [In Persian].
5. Bazrafshan, M., Tabrizi, A. M., Bauer, N., & Kienast, F. (2021). Place attachment through interaction with urban parks: A cross-cultural study. *Urban Forestry & Urban Greening*, 61, 127103 <https://doi.org/10.1016/j.ufug.2021.127103> [In Persian].

6. Beaton, D. E., Bombardier, C., Guillemin, F., & Ferraz, M. B. (2000). Guidelines for the process of cross-cultural adaptation of self-report measures. *Spine*, 25(24), 3186-3191. <https://doi.org/10.1097/00007632-200012150-00014>
7. Bettin, E., Peil, L., & Melo, M. d. (2018). Public policy municipal sport, leisure and public spaces in the management Pelotas-RS 2009-2012. <https://doi.org/10.5216/rpp.v21i1.38544>
8. Danafar, F., Abolhasani, F., & Ardakani, M. M. (2024). Girls cafe tour (A qualitative study about the presence of girls in cafes in Yazd). *Culture of Yazd*, 4(12), 127-152. <https://doi.org/10.52547/payesh.21.2.173>
9. Gould, J., Moore, D., McGuire, F., & Stebbins, R. (2008). Development of the serious leisure inventory and measure. *Journal of leisure research*, 40(1), 47-68. <https://doi.org/10.1080/00222216.2008.11950132>
10. Green, Christine & Jones, Ian. (2005). Serious Leisure, Social Identity and Sport Tourism. *Sport in Society*. 8. 164-181. <https://doi.org/10.1080/174304305001102010>
11. Grigoletto, A., Mauro, M., Maietta Latessa, P., Iannuzzi, V., Gori, D., Campa, F., ... & Toselli, S. (2021). Impact of different types of physical activity in green urban space on adult health and behaviors: a systematic review. *European journal of investigation in health, psychology and education*, 11(1), 263-275. <https://doi.org/10.3390/ejihpe11010020>
12. Hair, J. F., Risher, J. J., Sarstedt, M., & Ringle, C. M. (2019). When to use and how to report the results of PLS-SEM. *European business review*, 31(1), 2-24. <https://doi.org/10.1108/eb-11-2018-0203>
13. Henseler, J., Ringle, C. M., & Sarstedt, M. (2015). A new criterion for assessing discriminant validity in variance-based structural equation modeling. *Journal of the academy of marketing science*, 43, 115-135. <https://doi.org/10.1007/s11747-014-0403-8>
14. Heydarikhayat, N., Heydarikhayat, S., Salehian, T., Heydarikhayat, N., & Rohani, C. (2025). Lived experiences of Iranian employed women with maintaining work-life balance: a descriptive phenomenological study. *BMC Women's Health*, 25(1), 311. <https://doi.org/10.1186/s12905-025-03857-2> [In Persian].
15. Hou, X., Tian, Y., & Chen, M. (2025). Third Spaces to Represent Urban Greenery: A Study of Informal Green Spaces in a High-Density City Using Deep Learning and Geo-Weighted Analysis. *ISPRS International Journal of Geo-Information*, 14(10), 368. <https://doi.org/10.3390/ijgi14100368>
16. <https://www.un.org/development/desa/en/news/social/what-is-the-city-but-the-people.html>
17. <https://www.who.int/europe/publications/i/item/WHO-EURO-2016-3352-43111-60341>
18. <https://www.who.int/initiatives/behealthy/physical-activity>
19. Kardavani, R., & Nafisirad, M. (2024). Factors affecting on women's identity in Iran: a Systematic review of researches in the last two decades. *Woman and family studies*, 12(2), 38-79. <https://doi.org/10.10.22051/jwfs.2024.43281.2966> [In Persian].
20. Kolsoum, H., Sedighe, H., Marjan, S., & Amin, K. (2020). How Does Seriousness in Leisure Effect on Place Attachment of Unprofessional Athletes? *Research on Educational Sport*, 8(19), 91-114. <https://doi.org/10.22089/res.2019.6429.1542> [In Persian].
21. Kyle, G., Graefe, A., Manning, R., & Bacon, J. (2003). An examination of the relationship between leisure activity involvement and place attachment among hikers along the Appalachian Trail. *Journal of leisure research*, 35(3), 249-273. <https://doi.org/10.1080/00222216.2003.11949993>
22. Kyle, G., Graefe, A., Manning, R., & Bacon, J. (2004). Effect of activity involvement and place attachment on recreationists' perceptions of setting density. *Journal of leisure Research*, 36(2), 209-231. <https://doi.org/10.1080/00222216.2004.11950020>
23. Lee, J. H., Lee, S., Heo, J., & Scott, D. (2021). Deconstructing serious leisure using identity theory. *Journal of Leisure Research*, 52(5), 599-618. <https://doi.org/10.1080/00222216.2021.1916411>

24. Lee, Jin-Hyung & Lee, Sunwoo & Heo, Jinmoo & Scott, David. (2021). Deconstructing serious leisure using identity theory. *Journal of Leisure Research*. 52. 1-20. <https://doi.org/10.1080/00222216.2021.1916411>
25. Leguina, A. (2015). A primer on partial least squares structural equation modeling (PLS-SEM). In: Taylor & Francis. <https://doi.org/10.1080/1743727x.2015.1005806>
26. Mohammadi, M. (2016). A Historical Investigation of Sexuality and Marked Space-Case Study: Urban Historical Neighbourhood in Tehran. *International Planning History Society Proceedings*, 17(4). <https://doi.org/10.7480/iphs.2016.4.1293> [In Persian]
27. Pourmarouf, R., Afrouzeh, A. and Hosseini, S. E. (2025). Explaining Women's Sharing Behavior of Sports Lifestyle Content on Social Media: The Role of Fear of Missing Out, Conspicuous Consumption, and Social Comparison. *Research on Women's Sports*, 2(5), 93-116. <https://doi.org/10.22089/rws.2026.18712.1086> [In Persian].
28. Saffari, M., Heidari, K., & Fard, M. L. (2020). The Effect of Enduring Involvement in Adventure Tourism on Women's Empowerment. *Journal of Sport Management Review*, 12(59), 113-134. <https://doi.org/10.22089/smrj.2018.4942.1956> [In Persian].
29. Scannell, L., & Gifford, R. (2010). Defining place attachment: A tripartite organizing framework. *Journal of environmental psychology*, 30(1), 1-10. <https://doi.org/10.1016/j.jenvp.2009.09.006>
30. Shafiei, S. S. (2015). Sociological Study of Women's Leisure in Qajar Era. *Journal of Social Sciences*, 21(3), 201-. <https://doi.org/10.22054/qjss.2014.727> [In Persian].
31. Song W-I, Ahn B-W. Effect of Outdoor Leisure Activity Participation on Leisure Attitude, Serious Leisure, Recreational Specialization, and Leisure Satisfaction. *Societies*. 2023; 13(7):155. <https://doi.org/10.3390/soc13070155>.
32. Stebbins, R. A. (2007). *Serious leisure: A perspective for our time*. Transaction Publishers. <https://doi.org/10.4324/9781315129167-1>
33. Stebbins, R. A. (2020). *The serious leisure perspective: A synthesis*. Palgrave Macmillan. <https://doi.org/10.1007/978-3-030-48036-3>
34. Stebbins, Robert. (2015). *Serious Leisure: A Perspective for Our Time* (paperback edition). https://doi.org/10.1057/9781137513038_3
35. Tao, H., Zhou, Q., Tian, D., & Zhu, L. (2022). The effect of leisure involvement on place attachment: Flow experience as mediating role. *Land*, 11(2), 151. <https://doi.org/10.3390/land11020151>
36. Vinzi, V. E., Trinchera, L., & Amato, S. (2010). PLS path modeling: from foundations to recent developments and open issues for model assessment and improvement. *Handbook of partial least squares: Concepts, methods and applications*, 47-82. https://doi.org/10.1007/978-3-540-32827-8_3
37. Yu, C.-Y. (2025). Access to third places: Key determinants of physical and social well-being in older adults. *Urban Science*, 9(5), 141. <https://doi.org/10.3390/urbansci9050141>
38. Zarezadeh, Z. Z., & Rastegar, R. (2023). Gender-leisure nexus through a social justice lens: The voice of women from Iran. *Journal of Hospitality and Tourism Management*, 54, 472-480. <https://doi.org/10.1016/j.jhtm.2023.02.003>